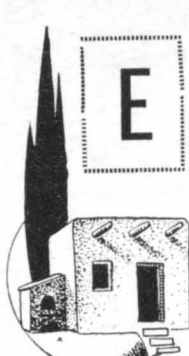

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

ΠΩΣ ΖΩΓΡΑΦΙΣΤΗΚΕ Η "ΤΖΙΟΚΟΝΤΑ,"

Η μεγαλοφυΐα του Λεονάρδου ντ' Βίντσι. Τά νεανικά του χρόνια. Μιά τρελλή επιθυμία. Πώς συνάντησε τη Μόνα Λίζα. Ποιά ήταν η "Τζιοκόντα". Ένας άπικρυνος έρωας. Τά μυστηριώδη μάτια και τ' ανιχνιατικό χαμόγελο της Μόνας Λίζας. Ποιό είνε τ'ό μυστικό της "Τζιοκόντας". Η κακοτυχία τών κατοίκων της Φλωρεντίας. Η λύσσα του συζύγου της Τζιοκόντας, κλπ. κλπ.

ΝΑ βράδυ του 1503 ο Λεονάρδος ντ' Βίντσι φώναζε ξαφνικά στους φίλους του :

—Θέλω νά ξαναγίνω ζωγράφος !

Ζωγράφος !... Μά και τί δέν ήταν εκείνη την εποχή αυτός ο μεγαλοφυής καλλιτέχνης ; Όμορφος άνδρας, καθάλλος από τούς λόγους, μουσικός, ποιητής, τραγουδιστής με γλυκεία και λέναντη φωνή, ελφάρχος από τούς σπάνιους, κατασκευαστής μουσικών οργάνων, διοργανωτής μεγάλων γιορτών, γλυπτής, μηχανικός, αρχιτέκτον, συγγραφέας, αεροπόρος, εφευρέτης, φιλόσοφος και μέγας έρωτικής !..

Έκείνες τίς μέρες είχε γυρίσει στη Φλωρεντία, ύστερ' από μερικά χρόνια που είχε περάσει εδώ κι έκει, στο Όρβιέτο, στο Πεζάο και στο Ρίμινι, όπου κατά δ'αταγην του Κίσαρος Βοργιά έτοιμάζε τά σχέδια ενός πλωτού καναλιού, μεταξύ του Τσζενάικου και της Τσζζένα.

Ο παλιός βιογράφος του, ο Βάβαρι, μάς λέει ότι ο Λεονάρδος ήταν νόθος γιούδ του Πιέρο Άντωνίνο, ενός ευγενούς από την παλαιά οικογένεια τών Βίντσι. Κατά την παιδική του ηλικία ήμαρνε φίλο τών κόσμο με την εκλεκτηρή οικομαή του. Αυτόσχεδίαζε μουσικές συνθέσεις και ποιήματα, άγρόφαε πολλά γιά νά τούς δώσει την ελευθερία τους και τρυφάσε στους δρόμους της Φλωρεντίας υψώνοντας με ποικιλή και παράξενα φορέματα, άπάνω σε διάφορα άλογα, που τά δάμαζε με την παράξενη παιδιή της φρονής του. Από μικρός πάλε τού άρεσε νά σχεδιάζει πρόσωπα γοιτυτικών γυναικών, που ζωιογούσαν. Ο πατέρας του λοιπόν, βλέποντας τού εξαιρετικόν ταλέντο του, τόν πήγε μετ'ά μερα στο έργοστήριο του Άντρέα ντιλ Βερόκκο, ο άποίος εκείνη την εποχή ήταν ο πιοφημότερος καλλιτέχνης της Φλωρεντίας.

Ο Λεονάρδος έμεινε αρκετό καιρό κοντά στο δάσκαλό του κι έμαθε πολλά πράγματα, μά έδειξε και τού Βερόκκο επίσης πολλά. Μιά μερα ο Βερόκκο τού ελε νά ζωιογραφίσει έναν άγγελου στην άκρη ενός πίνακος, κι όταν ο Λεονάρδος τελείωσε αυτή την παραγγιλία, ο δάσκαλός του έμεινε κατάπληκτος μπροστά στο έργο του και τού δήλωσε καθαρά ότι δέν είχε πεινά νά τού μάθη τίποτα. Ο Λεονάρδος λοιπόν πείσθε ότι είχε γεννηθή ζωγράφος κι ήθελε νά πεθάνη ζωγράφος. Γι' αυτό φώναζε κείνο τού βράδυ στους φίλους του, κουρασμένος από κάθε άλλη επιστημονική δουλειά :

—Θέλω νά ξαναγίνω ζωγράφος ! Άφρη θ' άρχισα την προσωπογραφία της πρώτης άμορφης γυναικάς της Φλωρεντίας, που θα αναγινώσκω στο δρόμο !

Κι' αλήθεια, τ' άλλο προφ, γεμάτος ένθουσιασμό και έμπνεύσεις, βγήκε από τού σπίτι του, γιά νά βρητ' μια άμορφη γυναίκα. Οι δρόμοι δίωος ήταν έρημοι, κι' ο Λεονάρδος φώναζε σ'ό λίγο άπονημετικόσ :

—Τι κόμια ! Κομούντα άκόμη όλες τούς !..

Την ίδια στιγμή όπόσσο έννοιωσε ένα γλυκό χέρι στον ώμο του. Γύρισε τότε άπότομα κι είδε μπροστά του τόν Άντόνιο Γκεραρντίνι, έναν παλιό φίλο του. Μά αυτός ο γέρος δέν ήταν μονάχος του. Είχε μαζί του μια νεαρή γυναίκα, την οποία παρουσίασε άμέσως ζωιογελόντας στο Λεονάρδο.

—Δέν φταίχνης μονάχα εσύ άριστογνήματα ! τού ελεε. Σου παρουσιάζω την κόρη μου Λίζα.

—Λίζα ; φώναξε ο Λεονάρδος έκθαμβός. Τί υπέροχη κοπέλλα ! Τί άμορφη και μυστηριώδη μάτα που έχει ! Και τί ανιχνιατικό χαμόγελο !..

Βλέπετε ; Τό πρώτο που τού έκανε έντύπωση ήταν τ' ανιχνιατικό χαμόγελο της Μόνας Λίζας, καθώς και τ'ό μυστηριώδες βλέμμα της...

Ο Γκεραρντίνι όμως τού εξήγησε :

—Φαίνεται πολύ νέα ή κόρη μου, μά είνε παντρεμένη. Η άμορφη Λίζα μου έχει πάρει τόν Φραντζέσκο ντι Μπαρτολομέο ντιέ Τσενάικη ντιέ Τζιοκόντα. Καθώς βλέπεις, τ' όνομα τού γαμπρού μου είνε άτελειωτό, γι' αυτό οι Φλωρετιανοί τού έχουν συνταμίσει. Γι' αυτό γρηγορα λοιπόν λένε τόν γαμπρό μου Τζιοκόντο και την κόρη μου Τζιοκόντα !..

Ο Λεονάρδος έκτεκαλούθησε νά κοιτάξει κατάπληκτος εκείνη την υπέροχη καλλονή.

—Μά τέτοια όμορφιά κι' ένα τέτοιο χαμόγελο, ελεε στον Γκεραρντίνι, δέν πρέπει νά καθών, άπως χάνοντα όλα τά θνητά πράγματα. Ένα σωμα πεθαίνει, μά ένα έργο τέχνης μένει άθάνατο. Έγώ θ' άποθανάτισω την Τζιοκόντα. Θα κάνω τού πορτραίτο της Μόνας Λίζας.

Η χαρά της άμορφης κόρης τού Γκεραρντίνι ήταν άπεριόγραπτη. Μά ο άνδρας της, άνθρωπος άξεστος και κακόητοπος, δέν την άφηνε νά έχει φίλους με άλλους άνδρες. Όπόσσο, ή πρότασης τού Λεονάρδου τόν εκόλαεσε κι' έδωσε την άδεια στη Μόνα Λίζα νά πάη νά ποζάρη στο έργοστήριο τού μεγάλου ζωγράφου. Θα την συνόδευε όμως κάθε μέρα ο πατέρας της, γιά νά προσέχη τόν καλλιτέχη και τού μοντέλλου του...

Κι' έτσι, μέσα σε λίγες μέρες, δημιούργησε τ' άριστογνήματα της "Τζιοκόντας". Ποτέ άλλοτε τού μαργκό πατέλλο τού Λεονάρδου δέν ζωγράφισε με περισσότερη χαρά και έμπνευσι ένα τέτοιο γυναικείο πρόσωπο. Γι'αυτό ο μεγάλος ζωγράφος είχε έρωτευθή τή Μόνα Λίζα και γι'αυτό διάβαζε στα μυστηριώδη μάτια της και στο ανιχνιατικό χαμόγελό της τόν κρυφό έρωτά της, που έννοιωσε κι' εκείνη γι' αυτόν. Κι' ο Λεονάρδος, τρισευχαρισμένος, μπόρεσε νά δώσει κι' εκείνο τού χαμόγελο όλο τού μυστήριου της γυναικάς ψυχής.

Η "Τζιοκόντα" είνε, κατά την άπόλυτη σημασία της λέξεως, τ' άριστογνήματα τού Λεονάρδου ντ' Βίντσι. Είχε ού όποιοβητική από κάθε άλλο έργο τέχνης που υπάρχε σήμερα στον κόσμο. Όλοι οι άνθρωποι έχουν την προσωπογραφία αυτής της ανιχνιατικής Φλωρεντινής, που κάθεται πάνω σε μια πέτρινη έδρα, κοντά σε βράχους, και που φοιτάται από ένα γλυκό φως. Ο καρμός δέν κατέστρεψε αυτό τ' άριστογνήματα. Υπάρχε σήμερα, ύστερ' από τόσους αιώνας, στο Μουσείο τού Λουβρου και θα πάσχη ποδός Ξέρει πόσους άκόμη αιώνας, γιά νά θαυμάζεται από τίς επ'όχρονες γενεές. Ποτέ άλλοτε ο Λεονάρδο δέν είχε γοκώσει ένα τόσο παράξενο κι' άγωνιώδες χτυκαρόδι, σαν εκείνο τού έννοιωθε ζωιογραφίζοντας την πεντάμορφη κόρη τού φίλου του. Κι' έτσι τ'ό άριστογνήματα αυτό δημιούργηθηκε με τού σπάνιο ταλέντο του και με τόν παράφορο έρωτά του.

Όλη ή Φλωρεντία κατόπι μιούσε γιά την "Τζιοκόντα" κι' όλη ή πόλις πέρασε από τ'ό έργοστήριο τού ζωγράφου, γιά νά θιαυμάσει από τού άθάνατο άριστογνήματα. Η γυναικάς τού ά άνδρός της Φλωρεντίας τότε, μπροστά σ' εκείνο τ' ανιχνιατικό χαμόγελο της Μόνας Λίζας, άρχισαν νά φλωροφν και νά προσπαθούν ν' ανακαλύθουν τ'ό μυστικό τού ζωγράφου και τού μοντέλλου του. Κι' ή κακή γλώσσα άρχισαν νά διαδίδουν :

—Ο Λεονάρδος άγαπάει τή Μόνα Λίζα, τή γυναίκα τού Τζιοκόντο. Μά κι' ή Μόνα Λίζα τόν λατρεύει. Δέν βλέπετε την έκφραση τών ματιών της ; Ποιό τόν κοιτάζει ! Και τ'ό χαμόγελό της ; Δέν είνε καρμύ ύπόσχεσι ! Ο κίος Τζιοκόντο θα κάνει καλά νά προσέχη λιγάκι την άμορφη γυναίκα του...

Αυτές ή κακογλώσσες, άπως ήταν έπιόμενη, δέν άρχισαν νά φτάσουν σ' αυτά τού άνδρός της Μόνας Λίζας. Κι' ο Τζιοκόντο τότε φώναζε έξαλλος από τί λύσσα του :

—Καταραμένη νάνα ή μέρα που ή γυναίκα μου συνάντησε τόν Λεονάρδο και καταραμένη νάνα αυτό τ'ό πορτραίτο, που κατέστρεψε την εύτυχία μου !

Μά όταν είδε κι' αυτός την προσωπογραφία της γυναικάς του, άγαλάκισε με δάκρυα στα μάτια τόν μεγάλου ζωγράφου και τόν παραιώλεσε νά τόν συγχωρήσει γιά κείνες τίς άνήθιες κατάρες του.

ΛΟΡΕΝΤΣΟ ΑΡΠΤΟΠΕ

ΓΙΑ ΝΑ ΓΕΛΑΤΕ ΖΕΣΤΑ ΚΑΙ ΚΡΥΑ

Ο μικρός.—Μπαμπά, γιά κότταξε αυτό τ'ό φάει ! Είνε δολοφόντανο άκόμη !..

Ο μαμπάς.—Τό άτιμο ! Θάνα θηλώ, γιά νά μνη φερνάει τόσες ώρες !..

Ο σύζυγος.—Ξέρете ότι ή Καίτη παντρεύεται ; Η σύζυγος.—Ναι. Και τί κάνει ο άρραβωνιαστικός της ;

Ο σύζυγος.—Μά είνε γιά νά ρωτάτε ; Κάνει μία μεγάλη βλακεία !..

Κουτσουμπολιό.—Η Έλιζονόρα παντρεύεται. Ναμίζεις πως θα υποσέη νά κάνει έναν άνδρα εύτυχιόμενο ; —Τι λές, καλέ ; ... Έναν μόνον !..

Η Τζιοκόντα